

МОЋ АКТИВНОГ ОДМОРА

У РЕГИЈИ ЗАПАДНА СРБИЈА

Туристичка организација регије

ИЗДАЊЕ

01/21

СНАЖНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ АВАНТУРИСТИЧКОГ ТУРИЗМА

Драган Јахимовић, први човек из Србије на Монт Евересту, оснивач клуба Extreme Summit Team и trek&expedition агенције EST adventure

Прошла година, тешка за све запослене у туризму, донела је много искушења. Али је истовремено у нама покренула онај исконски нагон за опстанком, па смо били креативни у смишљању и реализацији нових програма. Нисмо могли да организујемо авантуристичка путовања на друге континенте, а још мање да доводимо госте из света у нашу дивну земљу. Међутим, домаћи туристи су коначно открили лепоте земље у којој живе, а са друге стране агенције су се потрудиле да понуде планине, кањоне, језера, водопаде и друга скривена места погодна за авантуристички туризам. Можда на крају све ово буде позитивно за нас, јер ћемо сутра моћи гостима из иностранства да понудимо неке нове атрактивне садржаје.

У регији Западна Србија најатрактивнији садржаји за авантуристички туризам се налазе на планинама Златар, Златибор и Тара. Поред планинарења, трек и МТБ тура, ту су у понуди кајак на рекама и језерима (kayaking), пролазак кроз кањоне са опремом (canyoning), пролазак кроз пећине (caving), спортско и традиционално пењање (climbing), као и разне вештине на стени (abssail, top rope climbing). Захваљујући Туристичкој организацији регије Западна Србије појавили су се нови авантуристички садржаји у региону. Овде пре свега мислим на зип-лајн, спортске смери на планини Мучањ и маркирање различитих МТБ стаза.

Сматрам, ипак, да има још доста неискоришћеног потенцијала у регији за ову врсту туризма, тако да ту има још пуно посла. Пре свега мора се пронаћи начин да се искористи Овчарско-кабларска клисура, а да се испоштују све напомене Завода за заштиту природе Србије.

Регији недостаје једна добра “via ferata”, а за то постоји велики потенцијал на северној стени планине Мучањ. Недостаје пројекта који би умрежили и повезали више општина у региону, јер би то значајно допринело повећању броја страних гостију. Пре свега мислим на израду инфраструктуре за трек & МТБ туре, где би се поставиле основе за вишедневне single или multiadventure активности по принципу “hut to hut”. Самим тим подстакао би се развој етно-села и агротуризма, који су свуда у свету у симбиози са авантуристичким туризмом.

Наиме, на последњем сајму туризма у Барселони, где су се разматрале нове тенденције у туризму након појаве вируса ковид 19, закључак је био да у будућности велики потенцијал имају авантуристички и агротуризам, и то у раду са малим групама. Због тога треба подржати развој етно-туризма, јер квалитетних хотела и апартмана има више него довољно. Са друге

стране приметио сам да недостаје квалитетних кампова у природном окружењу, како за шаторе тако и за камп возила. Нове генерације које воле авантуристичке садржаје радије бирају такав смештај него прескупе хотеле. Није ту у питању само новац, већ и свест о томе да на тај начин смањују емисију угљен диоксида и подржавају домаћине који теже самодрживости.

И на крају, претходна година ме је гурнула преко ивице провалије и извукла оно најбоље из мене. Можда и више него што сам и мислио да могу. Не памтим да сам се тако борио као прошле године. Никада нисам био тако креативан, вредан и посвећен. Градио сам и стварао као никад до сада. Зато само могу да се захвалим 2020. што је била баш таква и што ми је помогла да поставим темеље за неке будуће победе. Све је ствар перспективе. Неком је чаша до пола празна, а неком до пола пуна. Вас не чине ваше могућности већ ваши избори.

Вања Николић, ауторка емисије “Са Вањом у планине” на ТВ каналу “Балкан Трип”, прошле године се попела на 40 планина и снимила 44 епизоде

СА ВАЊОМ У ПЛАНИНЕ ЗАПАДНЕ СРБИЈЕ

Годину 2020. већина ће памтити по вирусу (коме не желим ни име да изговорим). У тој и таквој години доживела сам потпуно освешћење. Сви смо склони маштању о неким далеким дестинацијама, а да нисмо ни свесни шта имамо у нашем непосредном окружењу.

У јануару 2020. супруг и ја смо дошли на идеју да снимимо један дан планинара приправника и да ту форму емисије понудимо ТВ каналу "Балкан Трип", који је тек требало да почне да се емитује у марту исте године.

Планинарили до тада нисмо, али смо у телевизијском послу од 1993. године (мој отац је оснивач прве приватне телевизије у Србији, ТВ Галаксија 32 у Чачку). На нашу огромну радост, "Балкан Трип" је прихватио нашу пилот епизоду и тако ми послом и снимањем кренусмо по Србији.

Оно што је требало да буде посао, постала је љубав за цео живот!

У планинарењу је почетак изузетно тежак. Посебно ако сте без икакве кондиције (као што сам била ја). Али важно је не одустајати, већ истрајати у свакој акцији и наставити даље, јер је сваки корак заправо корак ка личној победи и ка већем разумевању природе.

Прошле године смо се попели на 40 планина и снимили 44 епизоде. У планини схватиш "како си мали и кад си јак" и да си само зрно у бескрају лепоте. Мало зрно, али важно!

Природа лечи и душу и тело, и то је једина истина!

Регион Западне Србије је "наш рођени", јер смо Чачани, па није ни чудо што смо највише планина и обишли управо у Западној Србији.

Почели смо на обронцима Овчара и Јелице, наставили стазом бр.1 на Каблару, до једног од најлепших видиковаца Србије са погледом на меандре Западне Мораве.

Прешли 14 километара од Горњегдо Доњег Дупца и уживали у погледу на Драгачево. Прошетали чаробном Оровицом, за коју већина Чачана и Пожежана ни не зна где је, а она вас пригрли и заволиће је на првом пешачењу.

Затим голема Голија и њене реке. Лепота и укус те воде коју пијеш "са камена" враћа снагу и даје енергију да прегураш све препреке.

Онда нас је дочекао "Див који спава". Знате ли ко је то? Предивни Мучањ, са видиковцима који одузимају дах.

Доживели смо прави, неурбанизовани Златибор и од Доброселице се попели на Бандеру (Торник), највиши врх Златибора. Па готово из центра Ужица планинарском, обележеном стазом стигли на високе Ђурића орлове и уживали у погледу на кањон Ђетиње.

Другу сезону смо започели на Тари, лепотици Западне Србије, и стазама којима се ређе иде стигли до видиковаца Орлов вис и Дујин брег.

И на крају, Стаза патријарха Павла на Вујну.

Рекао би неко да је ово што сам набројала доста, а мени се чини да је тек почетак!

Подсећам да се наше емисије емитују на каналу "Балкан Трип" (једини специјализовани туристички канал на овим просторима). А ако немате тај ТВ канал, можете их погледати и на нашем јутјуб каналу: <https://youtube.com/c/SaVanjomuplanine>

Од срца вам желим да се покренете и кренете у природу. Много нам је гледалаца јавило да су гледајући нашу емисију били мотивисани да и сами крену у планине. Можда то буде и ваш случај.

Регија Западне Србије има велики број обележених планинарских стаза. Ваше је да се учланите у неко од планинарских друштава у најближем граду и да са искусним водичима кренете у природу.

Желим вам лак и сигуран корак, уз планинарски поздрав: Ведро

СПЛАВАРЕЊЕ ЛИМОМ СА СИМОМ

Окружен стаблима смрче и ушушкан на пропланку Камене Горе изнад Пријепоља, у близини вишевековног каменогорског Светибора, камп STD Јасмине и Драгољуба Симовића налази се на око 1.400 метара надморске висине. Туристичко домаћинство на највишој коти са сталним становницима у југозападној Србији. У њему традиција и лепота смештаја: аутентична брвнара, чобански кућери, средишњи објект кампа, здрава органска храна, све уређено према потребама савременог госта који воли одмор у природи.

Некад су и Драгољуб (звани Симо) и Јасмина били активни планинари: он из западне Србије (Пријепоље), она из источне (Зајечар). Претворили су своје хобије у професију, што сматрају својим највећим успехом. Успели су да стару дедину брвнару адаптирају и прилагоде за своје пријатеље планинаре, који су били и први гости сеоског туристичког домаћинства.

– Прелепа природа чаробне Камене Горе и препоруке гостију допринели су да врло брзо дедина кућа буде недовољна са својим скромним смештајним капацитетима, па смо кренули у проширење. Негујући традицију одлучили смо повећамо смештајне капацитете изградњом чобанских кућера, што је био пун погодак. Необичност смештаја даје прави шмек боравку на планини. А као круна на све ово била је изградња централног објекта у кампу са простором за дружење и смештајем у поткровном делу.

Оно што даје посебну чар боравку на Каменој Гори су уређене планинарске стазе. Међу њима је стаза која повезује Камену Гору са Јабуком

(село познатим по Меморијалном комплексу “Бошко Буха”). Дуга је 10.800 метара, пролази кроз висоравни са којих се пружа поглед на Дурмитор, Сињајевину, Златар, Златибор и ретко кога оставља равнодушним.

Поред шетњи прелепим крајоликом у понуди су и авантуристички садржаји које Симо и Јасмина нуде. Оно по чему се и препознају је сплаварење (рафтинг) Лимом. Као што и њихов слоган каже: “Сплаварите Лимом са Симом”.

Јасмина и Драгољуб Симовић,
туристички домаћини на највишој
коти, препознатљиви и по
рафтингу

– То је јако леп сегмент активног и авантуристичког доживљаја повезаног са чаробном природом реке и кањона. А све испреплетано са културним наслеђем Полимља, јер се у склопу сплаварења могу обићи и споменици културе попут манастира Куманица (старт сплаварења), манастир Давидовица, као и манастир Милешева са чувеном фреском Белог анђела. Атрактиван је и одлазак на Сопотницу и обилазак Сопотничких водопада. Сам рафтинг је нешто што препоручујемо свима да осете чари нетакнуте и на моменте дивље природе, а онда тихе и опуштајуће. Из Куманичке и Сопотничке клисуре на моменте се може видети само парче неба изнад себе.

И још нешто што је однедавно у понуди, а завређује пажњу: то је возња кајацима по меандрима Увца и меандрима Мораве у Овчарско-кабларској клисури. Ови видови активног одмора умногоме доприносе побољшању понуде, не само Симовића (који, уз остало, организују и тим билдинге за успешне колективе) него и Туристичке организације регије Западна Србија, која на широком подручју два округа настоји да развије што више занимљивих и посећених садржаја.

СТАЗОМ ПАТРИЈАРХА ПАВЛА

Путеви или шумске стазе, макадам или асфалт, спуст или успон... На коју год страну да кренете у регији Западна Србија очекују вас фантастични предели, видиковци, скривене лепоте, занимљива историја и легенде о местима и људима, дарови културног наслеђа које ваља упознати кроз активан одмор.

На нашим просторима експанзија циклотуризма, планинског бициклизма, планинарења и пешачења, као видова активног одмора, догодила се неколико година пре пандемије. Свакодневица су постали сусрети са љубитељима природе на бициклима и хајкерима са великим ранчевима на леђима. То је био потпуни контраст у односу на почетак миленијума, јер је Балкан каскао за развијеним европским земљама у спознаји лепоте боравака у природи. Развојем, пре свега, ИТ индустрије и нових навика дошло је до наглог интересовања за чешћим "бегом" из затворених простора и урбаних средина.

Регија Западна Србија нуди мноштво терена за истраживање и вишенедељни боравак на Тари, Сјеничко-пештерској висоравни, Каменој Гори, Голији, Златару, Златибору, у Овчарско-кабларској клисури, Драгачеву, кањону Милешевке или Бетиње...А опет ће остати неки неистражени

Стефан Лукић, млади Чачанин који воли путовања и авантуре, бициклом по Европи прешао десетине хиљада километара, а креира пројекте туристичке сигнализације за бициклисте и планинаре

кутак, врх или видиковац забележен у авантуристичком тефтеру за наредни викенд или мини-одмор. Почела је спознаја лепоте земље у којој живимо: да одмор може да буде и викенд шетња околним планинама, а доживљаји често интензивнији од оних са конвенционалних летњих одмора.

Напредак grs апликација и других софтвера који олакшавају кретање у природи, чак и немаркираним стазама, допринео је широком интересовању за целодневне шетње или вожњу на два точка. Ипак, као и свака нагла експанзија и ова није остала имуна на негативне ефекте. Платформе које нуде бесплатно преузимање грх фајлова немају развијен систем контроле чланова сајта који трекове снимају и постављају на свима доступну светску мапу. Заинтересовани, у великом проценту без искуства боравка у природи, крећу у авантуру без адекватне опреме, хране, воде. Како би се спречили овакви случајеви губљења дубоко у планини, како би се и најискуснијим авантуристима кретање стазом учинило лакшим и безбрижнијим, неопходно је постављање туристичке сигнализације. На све веће захтеве на терену труде се да одговоре туристичке организације, лепи примери су пројекти сигнализације на простору регије Западна Србија: Пештерског поља, Драгачева,

Таре, Овчарско-кабларске клисуре, планине Јелице, Златибора...

Поред природних атракција, лепоти и атрактивности руте највише доприноси културно-историјско наслеђе. Чињенице, легенде или догађаји постају основа за креирање тематске стазе, где се поред уживања у природи може доста и научити.

Најновији пример тако креиране тематске стазе је на планини Вујан. Планинарско-пешачка "Стаза патријарха Павла" је шумска стаза дуга готово седам километара. Стартна тачка јој је у Атомској Бањи Горња Трепча, а циљна код манастира Вујан. Пројекат је обухватио обележавање преко 30 локација-раскрсница планинарским путоказима и оријентационим таблама које приказују техничке детаље, попут висинског профила, пређене километраже, позиције на стази и другог. Такође, постављено је и 15 тематских табли са мислима и цитатима патријарха Павла. Шетња планинским стазама, бањска вода и мир манастира Вујан помогли су 1946. године да се овде од тешке болести излечи Гојко Стојчевић, који је касније наставио монашки пут и постао патријарх Павле. Стаза није превише захтевна и потребно је око два сата шетње како би се стигло до циља.

ВИДОВИ АКТИВНОГ ОДМОРА У РЕГИЈИ ЗАПАДНА СРБИЈА

ПЕШАЧКЕ И ПЛАНИНАРСКЕ СТАЗЕ НА СВЕ СТРАНЕ

Шетње пропланцима, брдима, ливадама све заступљенији су вид активног одмора у регији Западна Србија. То су активности свакоме доступне, од којих користи имају све генерације. Многобројне пешачке стазе и путељци уређени су на подручју регије. За оне које привлаче захтевнији успони и високи врхови на располагању су планинарске стазе у вишим пределима овог краја.

Најпознатија пешачка стаза на Златибору води ка споменику на Шуматном брду, диван поглед пружа се са овог омиљеног шеталишта. У самом центру су стазе за кружне породичне шетње, док стазе кроз борове и преко ливада погодују рекреативцима. Таква је стаза “Камал” код “Чиготе” (дуга 1.600 метара) и стаза здравља “Једини бор”, намењена особама у доброј кондицији која води прво ка споменику, а онда кроз оближњу шумицу, уз висинску разлику од 107 метара. Стаза “Чигота” је захтеван подухват све до врха Чиготе, намењена искусним планинарима и спортистима, у оба правца дуга 11,2 километра. На Златибору, такође, постоје добри услови за оријентиринг и планинарење, овај центар налази се на једној од 150 специјалних карата за оријентиринг израђених по међународним стандардима ИОФ.

У чачанском и драгачевском крају разноврсни терени Овчара и Каблара омогућили су трасирање стаза погодних за широку популацију корисника. Овде је планинарском маркацијом покривено око 100 километара стаза, оне пролазе атрактивним пределима клисуре, често поред неког од манастира или видиковца. Планинарска стаза број 3 на Каблару претворена је у едукативну стазу постављањем информативних табли и креирањем едукативних програма за извођење наставе у природи. Учећи у покрету млади се упознавају са вредностима Овчарско-кабларске клисуре. Уређених основних стаза

овде има 12, различитих по захтевности: најдуже су “Овчарско-кабларска трансверзала” (Чачак-Јелица-Овчар-Каблар-Чачак дуга 45 км) и “Стаза Милоша Обреновића” (Каблар-Горња Добриња 22,6 км).

На четири локације Ужице има маркиране планинарске стазе. На Јеловој Гори крећу од Јованове воде и иду до Кадињаче или косјерићког брда Град. Друга локација је село Злакуса, где су Етно парк “Терзића авлија” и Етно удружење “Завичај” пројектовали и маркирали 60 километара кружних пешачких стаза, а у “Терзића авлији” је и камп за планинаре.

Трећа је на Забучју, а четврта “Ђурића орлови” иде висовима изнад клисуре Ђетиње. На бајинобаштанском подручју у Националном парку “Тара” маркирано је 18 планинарских стаза укупне дужине 120 километара. Посебно занимљиве су “Грин лајн” која спаја врхове Таре, Шаргана и Златибора, као и “Мала духовна трансверзала” од манастира Рача преко видиковца Црњесково до Калуђерских Бара. Са Митровца полази шест планинарских рута.

У ариљском крају позната је пешачко-бициклистичка стаза “Клокоч” дуга 3,8 километара, занимљива је и рута Луново село-Пожега-Ариље (24 км), она што води поред Рзавских плажа (5,2 км), као и Ариље-Ивањица (28 км). Подручје Пожеге има кружну стазу “Благаја” у Рогама дугу 16 км, те излазак на Велики Маљен дужине девет километара у једном смеру. Пет атрактивних стаза у Тометином пољу уређено је уз помоћ ТО регије Западна Србија.

Косјерић са околином представља идеалну дестинацију за дуге шетње, са лепим видцима, ливадама, шумама, брежуљцима испресецаним речицама. Организују се планинарске туре и кампови, неколико пешачких и планинарских стаза је обележено: Косјерић-Дивчибаре (18 км), “Чика Вељина стаза” (13 км) од Олимпијске чесме до цркве брвнаре у Сечој Реци, Сијање-Таорска врела-Ражана (дуга 17 км), Маковиште-

Зарожје-Годечево (14,5 км) која иде поред вампирове воденице у Зарожју, Косјерић-врх Субјела (14 км), едукативна пешачка стаза Косјерић-Црнокоса (6 км).

Ивањица има чак 15 пешачких стаза, укупне дужине од преко 170 километара. Воде прелепим пределима Голије, преко Мучња и Јавора, ка Девићима, Кушићима, Катићима... Златар је права оаза за љубитеље пешачења и планинарења, а најпосећеније стазе су: пешачка стаза Батровац која спаја туристичку зону Златара са засеком Дрмановићи, стаза Шопот од центра Нове Вароши до планине Златар и трим стаза на дужине 1 километар у срцу планине. Кроз пријепољски крај пролази Европски пешачки пут Е 7 и то две његове девијације: Бријач - Увац - Сопотница - Сјеница (кроз општину Пријепоље 61 км) и Ојковица-Кокин Брод-Камена Гора-Сопотница (кроз ову општину 56 км). Овде су атрактивне стазе Јабука-Бродарево, Грачаница-Јагњила, Голо брдо-Куртова јама, четири стазе на Каменој Гори, а на подручју СП “Слапови Сопотнице” постоји 21 обележена стаза укупне дужине 194 км. Пешачке туре у сјеничкој општини раде се у СРП “Пештерско поље” и на планини Јадовник, где је у току пројекат обележавања пешачких и бициклистичких стаза.

НАЈЛЕПШИ ЈЕ ПОГЛЕД С ВИДИКОВЦА

Ништа лепше од лепог призора. Кад поглед са узвишења и каквог истакнутог места обухвати ширину простора. Прелазећи преко насеља, брда и поља, река и језера, импресивних пејзажа. Око тада ужива, виђено уморног одмара.

Лепота и разноврсност призора адут је регије Западна Србија. Чиста и разнолика природа овог краја изазов је за многе посетиоце. Њеном бољем упознавању допринела је Туристичка организација регије Западна Србија, у сарадњи са Министарством туризма и туристичким организацијама са овог подручја. Остварен је протеклих година пројекат градње и уређења видиковца на атрактивним локацијама, чиме је учињен значајан искорак у активног одмора.

Сада се са 28 уређених и оградањених видиковца на подручју регије може уживати у погледима на насеља, клисуре, пропланке, меандре, разне атракције. Многи су већ уживали у импресивном

погледу с видиковца Бањска стена на Тари, на меандре Увца с Великог врха и Молитиве, са Торника на пространства Златибора, са бајинобаштанске обале на Кућицу на Дрини, са Овчара и Каблара на меандре Западне Мораве, са Соколице на Пријепоље, Клокоча на Ариље, са Забучја на град Ужице...

Један од најчешће фотографисаних призора је с видиковца Бањска стена на планини Тари. Он се налази на шестом километру од Митровца и са њега пуца поглед на кањон Дрине, језеро Перућац, бескрајне шуме Таре. У близини је видиковац Биљешка стена, на 1.255 метара надморске висине, с кога се може видети и Панчићева оморика. Веома популарна у овом крају је Кућица на Дрини, па је на месту одакле су туристи често сликали то необично здање направљен видиковац-платформа.

Овчарско-кабларска клисура поноси се не само изузетним природним лепотама, већ и са четири своја видиковца. Са онога на планини Овчар, до кога води пешачко-планинарска стаза дуга 16 километара, пружа се чаробан поглед на пространство клисуре. Видиковац на врху Каблара гледа на такозване укљештене меандре Западне Мораве и изузетан простор "српске Свете Горе". Још два видиковца су овде: изнад пута од Овчар Бање ка Видови је видиковац Пејице с погледом на истоимено речно полуострво, а видиковац Трећи меандар је на гробу узвишења изнад Видовског тунела.

Ужице у котлини и средњовековни ужички Стари град виде се као на длану са брда Забучје, где је постављен плато и панорамски телескоп за тако добар видик. Ужичком подручју припада и Мокра Гора, а у њој је туристичка пруга "Шарганска осмица" поред које су два видиковца: један изнад станице Јатаре, други назван Крст с кога се виде два нивоа уске пруге и тунели на "осмици".

На врло посећеном Златибору видиковци су код највишег врха Торника, на брду изнад Чајетина званом Градина, на Обадовом брду у близини локалитета Око и изнад села Доброселица.

Златар има два занимљива видиковца: Хоџина стена је на Зебиновцу у Новој Вароши, а Савина столица, названа по легенди о одморишту Светог Саве, нуди у селу Дебеља импресиван поглед на Златарско језеро.

Сјенички видиковац Велики Врх један је од најпознатијих панорамских призора у Србији, уздиже се изнад меандара Увца и Ледене пећине. Тачно наспрам њега је Молитва, још један популаран видиковац с кога је спектакуларан поглед на Сјеничко језеро, меандре и резерват природе. Град Пријепоље виде се са узвишења Соколица, где је лепо уређен плато до кога воде асфалтни пут и планинарске стазе.

Изнад Ариља је видиковац Клокоч, а други је на узвишењу Градина. У пожешком крају најлепши поглед на питоме удолине је са Тометиног поља. Видиковци на ивањичком подручју су у селу Кушићи, с кога се виде околне планине, и највиши на Мучњу (на 1.534 метра) где радо долазе многи љубитељи активног одмора. Туристима увек занимљив косјерићки крај има три видиковца: Козмор у околини Косјерића, Мали Повлен на 1.347 метара и Паљба у близини Дивчибара.

A photograph of two people rock climbing on a grey, craggy rock face. The climber in the foreground is seen from behind, wearing a white t-shirt, dark grey pants, red sneakers, a white helmet, and a yellow safety harness. They are holding a rope. The climber in the background is wearing a red t-shirt, a green helmet, and is positioned higher up on the rock. The scene is surrounded by green foliage and trees, with sunlight filtering through the leaves.

ОСВАЈАЧИ СТЕНОВИТИХ ЛИТИЦА

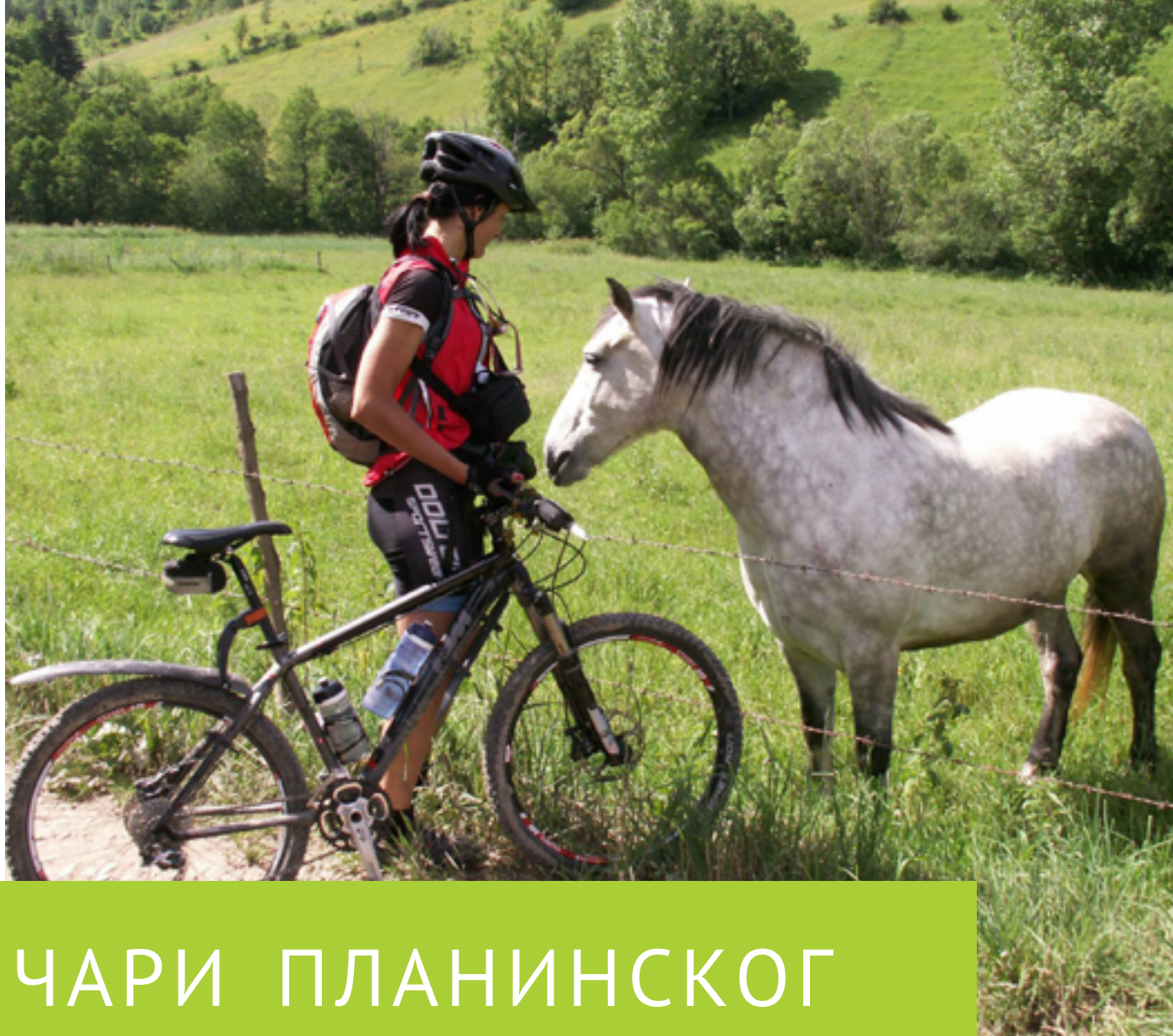
Слободно пењање је дисциплина модерног времена, храбрих и способних пењача који уживају у освајању литаца. У регији Западна Србија има мноштво смерова који се за то користе.

У Ужицу спортско-пењачки клуб “Стари град” своје активности углавном спроводи на природним стенама у клисури реке Ђетиње. Прва локација је испод ужичког Старог града, где имају два прилаза са око 40 смерова. На локацији Велика брана у два сектора има 26 смерова, а на локацији Сунчани вир је један смер, с тим што је у плану још неколико. У ужичком крају је и пењачка локација Потпећка пећина где постоји 15 смерова. Има и једна вештачка стена за пењање, и то у спортској дворани “Велики парк”.

Идеално подручје за освајање стеновитих планинских литаца и уживање у природним атракцијама је Овчарско-кабларска клисура. За љубитеље слободног пењања и других екстремних спортова КЕС “Армадило” организује обуке, окупља спортисте и заљубљенике у

природу и тешко приступачне терене. На овом подручју евидентирано је преко 50 смерова за пењање различите тежине. Овде на Каблару до пећине Турчиновац изграђена је и прва “виа-ферата” (стаза по стенама са уклесаним челичним мердевинама) у Србији, дуга око 60 метара, са висинском разликом 45 метара. Последњих година актуелна је нова дисциплина “драј тулинг” (рекреационо пењање на сувој стени), а једно од кола међународног првенства Словеније, Хрватске и Србије одржава се на Каблару.

На Тари су у понуди два смера за слободно пењање, од 25 и 50 метара, оба на видиковцу Соколарица. Атрактивна дисциплина је и “ab-zail”, спуштање низ стену, а планина Тара је препуна за то погодних локација. У ивањичком крају обележено је за слободно пењање 48 смерова на планини Мучањ до којих се може доћи обележеним пешачким стазама, док се у Пријеполу користе три вештачке, те осам природних стена за ту намену.

ЧАРИ ПЛАНИНСКОГ БИЦИКЛИЗМА

У регији Западна Србија мноштво је бициклических рута, а позната је и по регионалним рутама, које спајају више дестинација.

Чачански крај, познат и по репрезентативцима у бициклизму, представља веома добро подручје за све видове бициклизма. У Овчарско-кабларској клисури обележене су бициклическе руте које авантуристе, професионалце и заљубљенике у овај хоби воде кроз најатрактивније крајолике: поред видиковаца и манастира, кроз тунеле, старим друмовима, покрај извора и водопада. Овде су обележене и трасиране две бициклическе руте: “Kablar bike trail” и “Ovčar bike trail”, на различитим подлогама. Прва је дуга 28,6

километара и захтевне је тежине, води из Овчар Бање ка манастирима, пење се до врха Каблара и потом спушта ка Овчар Бањи. Друга, дужине 17 км, такође је захтевна, а иде из Овчар Бање кроз Дучаловиће, поред два манастира, са успоном до врха Овчара. Услуга изнајмљивања бицикала (“ренд а бајк”) на располагању је у овој бањи и у граду Чачку.

На подручју оближње општине Лучани инфотаблама и путоказима обележене су две бициклическе руте: на планини Јелици дуга је осам километара у једном правцу, а двоструко дужа на планини Овчар. У ариљском крају постоји кружна пешачко-бициклическа стаза “Клокоч” дуга 3,8 километра, са два одморишта.

Пожега поседује пет атрактивних стаза у Тометином пољу (од 14 до 18 км) које воде преко Маљена и Дивчибара, а могу се користити као пешачке и бицикличке. У косјерићком крају су две бицикличке руте: дужа (60 км) води од Ужица до Косјерића и са успоном на Дивчибаре, пролазећи поред занимљивих локалитета, а краћа “Козомор” (11,3 км) иде правцем Ражана-Таван-Лучића ограда-Дивчибаре. Обе су обележене сигнализацијом, док су за одмор бициклиста постављене дрвене надстрешнице и клупе.

Нова Варош има две бицикличке руте: од насеља Милановац поред хотела “Панорама” до раскрснице за Сјеницу (дугу два километра) и од цркве на Златару до манастира светих Козме и Дамјана (осам километара).

У Специјалном резервату природе „Пештерско поље“ вожња обележеним бицикличким рутама право је уживање за љубитеље планинског бициклизма.

Подручје општине Пријепоље испресецано је бицикличким рутама, укупно 12 их је у овом крају. Најдужа је од Пријепоља преко Сопотнице, Аљиновића, Косатице и назад (75 км), следи од Пријепоља преко Јабукe до Џурова, Залуга и назад (56 км), па од Сопотнице преко Страњана и Тичјег поља до Бродарева (48 км). Стаза од Петње кроз Гојаковиће и Фазловиће до Кање дуга је 23 км, а од Пријепоља поред Милешеве до Косатице 20 км.

У бајинобаштанском крају планина Тара је рај за љубитеље двоточкаша. Последњих година бициклизам и циклотуризам овде имају све већи број поклоника. Километри асфалтних и добрих макадамских путева на Тари омогућавају вожњу у свако доба године, а маркиран је већи број атрактивних бицикличких стаза како би се олакшало сналажење на планини. Бицикле је у овом крају могуће изнајмити у туристичком Инфо-центру Бајина Башта и Центру за посетиоце Националног парка “Тара” на Митровцу.

На занимљивом подручју Ивањице укупно је 56 километара бицикличких рута: Клисуре-Ивањица (18 км) и Ивањица-Кушићи-Јавор (38 км). Овде су и две брдско-бицикличке руте: Голијска река-Јанков камен-Голијска река дуга 12,3 км и Ивањица-Међуречје-Куманица од 17 км.

Ужице са околином има повољне услове за бициклизам. Најмасовније и сталне вожње двоточкашима овде су кроз клисуру Ђетиње кроз некадашње “ћирине” тунеле, где једном у години рекреативци организују и бициклички караван. Од осталих рута бициклизма на овом ширем подручју позната је Златибор-Тара дуга 47 км, три на планини Тари и њеним обронцима, те кружна рута на Шаргану дужине 16,6 км.

Најпосећенија планина Србије Златибор ствара право уживање љубитељима бициклизма због благих успона и изузетних предела. Овде је маркирана стаза која повезује центар планине са Мокром Гором (дуга 60 км), као и са селом Семегњевом. Обележен је и систем локалних стаза укупно дугих преко 50 км. У Ски-центру “Торник” уређене су четири бицикличке стазе, укупне дужине од око 30 км. Бицикличка рута Златибор-Чајетина наслања се на истоимену пешачку стазу. На свим раскрсницама овде су QR кодови помоћу којих се на Гугл мапи учитава директна локација бицикliste. У туристичком центру могу се изнајмити двоточкаши. Златибор је и учесник међународног “Чикер” МТБ маратона.

НАШЕ ПЕЋИНЕ ПРЕДЊАЧЕ У СРБИЈИ

Спелеологија и обилазак пећина имају своје посебно место у понуди регије Западна Србија. У овом крају је најпосећенија пећина у Србији (Стопића пећина), са највећим пећинским отвором на Балкану (Потпећка пећина), највећи пећински систем Србије (Ушачки), за збегове у доба Карађорђа (Хаџи-Проданова пећина) и низ других атрактивних за посетиоце.

Потпећка пећина је у селу Потпеће код Ужица, а њен улаз висок 50 метара монументално је дело природе. У њој је 555 метара истражено и уређено за посетиоце. Има суви и активни део: у активном су хеликтити, редак пећински украс који настаје када се капљица воде спушта

зракасто, пркосећи сили земљине теже. Највећа дворана у активном делу је Цвијићева дворана, а имена пећинских украса истраживачи су маштовито наденули: Снежана и седам патуљака, Чика Љуба и његове мачке, Орао на стени, Самац...

Стопића пећину у селу Рожанству на Златибору годишње посети преко 100.000 људи, привлаче их и природне атракције и изузетна уређеност. Симбол пећине су камени набори звани бигрене каде, а ту су и водопад "Извор живота", бигрени тобоган, "џиновски лонци", дворане, дугуре и други дарови природе, доступни и лед-расветом осветљени. Кроз њу тече Трнавски

поток, састоји се из пет целина: Светла дворана, Тамна дворана, Велика сала са кадама, Канал са кадама и Релни канал. Прве податке о њој оставио је Радосав Васовић 1901., прва спелеолошка истраживања обавио 1909. Јован Цвијић. За посетиоце је уређена и отворена од 2009. године.

Хаџи-Проданова пећина код Ивањице названа је по Карађорђевој војводи који је у пећину склањао збегове, налази се у долини Рашанске реке, а испитана дужина јој је око 400 метара. Састоји се од два спрата, у њој су простране дворане дуге око 50, широке 15 метара. У праисторији је била станиште ловаца-неандерталаца и пећинског медведа. Пред пећином је Аџијина црква (први пут саграђена 1809.), посвећена св. Архангелу Гаврилу.

Водена пећина је један од најмаркантијих спелеолошких објеката у ариљском крају. Налази се у кањону реке Пањице, пећина је извориште подземне воде велике издашности активно целе године. Овде је изузетан амбијент, пред пећином импозантан водопад осам метара висок, а до ње се долази стазом кроз кањон Пањице дугом један километар.

Од осталих спелеолошких објеката у регији познати су Ушачки пећински систем на Пештеру (највећи систем пећина у Србији), Рђанска пећина у селу Рти код Гуче, пет пећина на Каблару (Турчиновац, Драгослављева пећина, Чвркића пећина, Пећина испод греде и Пећина испод Велике косе), Ледена пећина у резервату “Увац”, Тубићка и Баждарска пећина код Сјенице, Врелска пећина у западној подгорини Овчара.

ПАНОРАМСКО УЖИВАЊЕ У ВОЖЊИ ЗИП-ЛАЈНОМ

Адреналински садржај зип-лајн омиљен међу младима, доскора реткост у Србији, постао је саставни део понуде нашег краја. Туристичка организација регије Западна Србија у оквиру пројекта унапређења туристичке инфраструктуре за активни одмор допринела је изградњи зип-лајна на неколико атрактивних локација. Ради посебног доживљаја, јер ништа не може да замени лепоту и ширину погледа док се низ сајлу клизи изнад густих шума и живописних брда.

На Златару, испод РХ центра до засеока Трипковићи, направљен је зип-лајн који креће са 1.192 метра надморске висине, уз одлазну сајлу од 620, а долазну од 350 метара. Састоји се из две трасе. Укупно време трајања спуста је минут и по.

Такође атрактиван зип-лајн направљен је у златиборском селу Љубишу. Дужина његове трасе је 550 метара, сајла велике носивости је у највишем делу на око 130 метара од земље, а вожња траје око једног минута. Налази се на посећеној локацији код ресторана

“Пећинар”. Мањи златиборски зип-лајн постоји у планинском центру Торник, дужине око 150, висине 15 метара.

У Ужицу је зип-лајн направљен на посебном месту, поред средњовековне тврђаве Стари град саграђене у 14. веку. Траса од ове тврђаве иде преко кањона Ђетиње до оближње Читакове стене. Вожња сајлом дугом 375 метара, која траје педесетак секунди, док је преко пута вас Стари град а испод клисура реке Ђетиње прави је доживљај за оне који воле адреналинске садржаје.

Ивањички зип-лајн у Рашчићима има две трасе од укупно 1.138 метара. Адреналинска стаза за панорамско спуштање налази се на локацији Рашчићи-Ивањица, у близини познатог туристичког комплекса “Ивањички конаци”. Једна линија зип-лајна овде полази са брда изнад конака и води до ловачке чеке, друга се враћа од ове чеке ка воћњаку где се налази дечје игралиште. Та вожња постала је омиљена забава младих.

ПАРАГЛАЈДЕРОМ У ВИСИНЕ

Параглајдинг (једрење падобраном) вид је активног одмора који на подручју регије Западна Србија доживљава експанзију последњих година. У томе се истиче Златибор, где су врло погодни терени и ваздушне струје за овај екстремни спорт. Врхови Чигота и Торник омиљена су летишта параглајдериста. Овдашња параглајдинг академија "AVIS" негује овај спорт одржавањем курсева летења и организовањем отворених параглајдинг такмичења.

Параглајдинг узлетиште на Овчару једно је од најбољих на Балканском полуострву, пружа одличне услове за љубитеље овог екстремног спорта. На врху Овчара су три полетишта за параглајдере: два са источне, треће на западној страни. У току је поступак прибављања дозвола

и сагласности за потпуно уређење и опремање ових локација.

Село грнчара Злакуса код Ужица од 2009. има параглајдинг клуб "Злакушки соко", први регистровани спортски клуб у овом селу. Организовао је уређење два полетишта за параглајдере: на врху Градина и локацији Јоцово брдо. Чланови клуба и њихови пријатељи организују и ревијална спуштања параглајдерима за време сабора "Злакуса у песми и игри" и "Јесен у Злакуси".

У Новој Вароши полетање је на оближњем брду званом Тиква, а слетање на градском стадиону Браношевац. На територији општине Пријепоље за параглајдинг постоје једно регистровано и два тренинг полетишта.

УЖИВАЊА НА МОЋНИМ РЕКАМА И ЈЕЗЕРИМА

Брзе, чисте и туристима привлачне реке Дрина, Лим, Увац, Морава, Ђетиња и друге теку регијом Западна Србија. Овде су и занимљива језера: Перућачко, Златарско, Увачко, Радоињско, Међувршје... Активности на овим водама, као што су рафтинг, сплаварење, пловидба бродом или катамараном, вожња кајаком, веслање на дасци и кањонинг атрактивне су и популарне у ово доба активног туристичког одмора.

У општини Пријепоље река Лим је створила погодне услове за водене спортове. Овде је рафтинг Лимом најзначајнији, то је незаборавна авантура за љубитеље пенушавих брзака и прелепих крајолика. Речни букови су места која буде адреналин, а само на току Лима од Куманице до Бродарева постоји 16 таквих тачака. У Пријепољу раде три рафтинг клуба која нуде ове активности, основани су ради организованог бављења рафтингом и другим садржајима везаним за боравак на води зарад рекреације и јачања општег здравља. Манифестација "Лимска регата", која је тродневни рафтинг спуст Лимом од Плава до Пријепоља, организује се у овом крају редовно већ две деценије и окупља и по 200 рафтера.

У бајинобаштанском крају традиција сплаварења Дрином била је дужа од века када су, све до средине шездесетих година (до градње ХЕ "Бајина Башта"), дрински сплавари реком све до Саве спуштали големе балване посечене на Тари, у сплавове утегнуте. Борили

су се с подводним стенама и хировитом водом кору хлеба да зараде. Њиховим стазама, али ради забаве и доброг провода, сада иду савремени заљубљеници у реку на разним пловилима, окупљени током лета на "Дринској регати" од Перућца до Рогачице (25 км), најпосећенијем догађају на води у Србији. По 20.000 регаташа из земље и света са стотинама пловила окупља се крајем јула на овој регати. У њиховом каравану увек је и неколико дрвених сплавова, као сећање на дугу традицију дринских сплавара. Поред тог садржаја, у овом крају су редовне туристичке пловидбе бродом "Гризли"

кроз кањон Дрине све до Вишеграда, што је целодневни излет за леп одмор и упознавање овог чаробног кањона.

Ужице нуди атрактивну вожњу кајаком кроз кањон реке Ђетиње у дужини од 900 метара, за тај подухват у оквиру пројекта "Унапређење туристичке инфраструктуре у регији Западна

Србија” који је финансирао Министарство туризма, набављено је 10 кајака. Познаваоци кажу да је ово једна од најлепших кајакашких стаза у Србији, а у њој могу уживати и рекреативци. У нововарошком крају, где су три велика језера, посебан доживљај представља возња чамцем кроз Специјални резерват природе “Увац”, Златарским и Радоињским језером. Ту се користи и кајак, а на Златарском језеру се обављају припреме веслачких тимова.

На подручју Чачка, где су велике могућности за развој авантуристичког туризма захваљујући разноврсним природним ресурсима, хидро-акумулација Међувршје на Западној Морави пружа могућности за пловидбу и спортове на води. Чачанска туристичка организација има своја пловила катамаране, којима се организује пловидба и панорамско разгледање клисуре. Површина акумулације веома је атрактивна за рекреативне возње и регате. Осим кајака и кануа, одлични су услови и за веслање на дасци.

У овом крају је у плану изградња и уређење стазе за кајак на дивљим водама на делу старог корита Западне Мораве кроз Овчар Бању.

Веслање на дасци или SUP (stand up paddle) атрактиван је садржај на води који заживљава у регији. То је нова летња разбигра младих, а могуће ју је уприличити на подручју Бајине Баште, у Међувршју или Пријепољу. Крај воде се организује и кањонинг, један од најмлађих екстремних спортова, који је брзо освојио срца поклоника авантура и лепота Западне Србије. Подразумева кретање кањоном реке уз савладавање природних препрека, и то пењањем, коришћењем ужета, пливањем, скакањем са водопада, а организује се уз пратњу искусних водича и инструктора. На Тари постоји неколико локација за кањонинг, међу којима се издвајају кањони реке Раче и Брусничког потока. Клисуре реке Милошевке у пријепољском крају изузетно је погодна за овај спорт.

РАЈ ЗА ЛОВЦЕ И РИБОЛОВЦЕ

Ловне и риболовне активности заступљене су у готово свим општинама туристичке регије Западна Србија. Богатство водотокова и шума природни су услови за то, чему погодују уређена ловишта и риболовачки ревири.

На подручју Златибора три велика ловишта (Чавловац-Торник, Чавловац и Златибор) богата су разном дивљачи (срна, дивља свиња, вук, зец, лисица, јазавац, јаребица, јастреб...). Ловачко удружење “Златибор” из Чајетине организује хајку на вука и друге садржаје за домаће и стране љубитеље лова. Риболов је овде могућ на Рибничком језеру и Рзаву, где пливају шаран, сом, смуђ, пастрмка, мрена, кркуша, скобаљ...

Ужичка ловишта су Ђетиња (срна, дивља свиња, дивокоза, фазан, јаребица), Шарган (срна, дивља свиња, зец), Јелова Гора (та иста дивљач) и Тара (лов дозвољен на дивокозу, срнећу дивљач и дивљу свињу, док је медвед заштићен). Планинска река Ђетиња богата је капиталним примерцима поточне пастрмке, мушичарски ремир је у клисури ове реке, а језеро Спајићи пастрмски је ремир и станиште клена.

У чачанском крају Западна Морава тече кроз Овчарско-кабларску клисуру и у водама тог заштићеног подручја има 26 врста риба. Стаза за риболов уређена је на акумулацији Међувршје где су и такмичења спортских риболоваца, а за то се користи и канал ХЕ “Овчар Бања”.

На територији општине Лучани је ловиште “Драгачево”, где се гаје, штите и лове срне, дивље свиње, зец, азан, вук, лисица, куна... Седиште овдашњег Ловачког удружења “Драгачево” је у Гучи. На располагању су ловачка кућа у Каони,

неколико ловачких колиба и осматрачница-чека. Риболов је могућ на језеру у Вучковици (шаран, деверика, бабушка, клен), реци Бјелици (скобаљ, клен, кркуша) и Рђанској реци (поточна пастрмка).

У ариљском крају можете пецати на једној од најчистијих река у Србији, Рзаву, као и на реци Моравици.

Пожега има уређену стазу за спортски и рекреативни риболов на Морави (Марића бара). У Новој Вароши су језера богата рибом и многобројна ловишта (дивља свиња, зец, лисица, вук), док ловачко удружење организује хајку на вука. Косјерићко ловиште “Скрапеж” погодно је за гајење срне, дивље свиње, зеца, фазана, јаребице, а у њему су заштићене врсте веверица, видра, хермелин, ласица, сова, соко... Најбоље за риболов су реке Скрапеж (скобаљ), Годљевача (поточна пастрмка и клен) и Кладороба (кркуша).

У ивањичком крају лови се на планинама Голија, Јавор, Мучањ и Чемерница, а пеца на рекама Моравици, Студеници и Ношници. Пријеполје има велики потенцијал у ловном и риболовном туризму, уређена рибарска стаза је на Потпећком језеру. Кроз Сјеницу протичу четири реке (Вапа, Увац, Јабланица и Грабовица) и богате су рибом.

Бајина Башта се поноси реком Дрином која је рај за риболовце, са 30 врста рибе. Најпознатија је младица (лови се на вештачки мамац), а атрактиван је и лов на липљана (на вештачку мушицу).

 Д. Туцовића 52, 31000 Ужице
 +381 (0)31 500 155
 office@westserbia.org
 www.westserbia.org

